

Dosarul nr. 3ra-1133/18

Prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Centru: V. Lastavețchi
Instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău: Vl. Clima, A. Malîi, E. Palanciuc,

ÎNCHEIERE

26 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

președintele completului, judecătorul
judecătorii

Iulia Sîrcu
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Pener Vasile împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechimea în muncă,

împotriva deciziei din 25 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova și menținută hotărârea din 13 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru

c o n s t a t ă:

La data de 14 august 2017, Pener Vasile a depus cerere de chemare în judecată, cu concretizările ulterioare, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechimea în muncă.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că a activat în organele procuraturii din anul 1967-2002, în diferite funcții de procuror, având o vechime în muncă în funcția respectivă de 35 de ani.

A susținut că începând cu anul 1998, fiind în funcție de ajutor superior al Procurorului General, la atingerea vârstei de 50 de ani, în conformitate cu Legea cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992, în vigoare la acel moment, i-a fost stabilită pensia pentru vechimea în muncă în mărime de 80% din salariu mediu lunar potrivit funcției deținute, ce a constituit 948,98 de lei, pe care o primea sistematic, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei, la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu, ce a durat până în luna iunie a anului 2011.

De asemenea, a menționat reclamantul că conform art. 34 alin. (6) din Legea cu privire la Procuratură nr. 118 din 14 martie 2003, procurorii pensionați beneficiau de recalcularea pensiei, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu,

începând cu luna următoare celei în care s-a majorat salariul, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii.

A afirmat că odată cu majorarea salariului procurorului în exercițiu în baza Legii nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, începând cu 01 ianuarie 2008, cuantumul pensiei i-a fost recalculat conform dreptului dobândit.

Totodată, conform Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, salariul procurorului s-a majorat cu 35%, care se efectuează începând cu 01 ianuarie 2013.

A menționat că potrivit art. 73 alin. (8) din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, în vigoare până la 01 iulie 2011, procurorii pensionați beneficiau de dreptul de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă odată cu majorarea generală a salariului procurorilor în exercițiu, respectiv prin lege dânsul beneficiază de dreptul la recalcularea pensiei în mărime de 80% din salariul procurorului în exercițiu conform funcției deținute.

La fel, conform Legii nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, începând cu 01 august 2016 salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul judecătorului conform Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, ținând-se cont de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de procuror.

Astfel, reieșind din prevederile art. 5¹ alin. (3) lit. b) și art. 5² lit. b) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, salariul de funcție al procurorului în Procuratura Generală, cu o vechime în funcția de procuror de peste 16 ani, este de 4,5 salarii medii pe economie, iar pentru exercitarea funcției de conducere de procuror-șef al secției din cadrul Procuraturii Generale i se atribuie un suport calculat în raport procentual față de salariul de funcție în mărime de 9%, condiție pe care dânsul o întrunește.

Reclamantul a indicat că Casa Națională de Asigurări Sociale din motive necunoscute nu a efectuat recalcularea pensiei conform legii, stabilindu-i mărimea pensiei, cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia, la 01 aprilie a fiecărui an.

A indicat că la 20 iunie 2017, s-a adresat cu cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, solicitând efectuarea recalculării și achitării pensiei pentru vechimea în muncă reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului șef-adjunct de secție din cadrul Procuraturii Generale, cu recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă, ținându-se cont de majorarea salariului procurorului în exercițiu și de funcția deținută la data ieșirii la pensie. Recalcularea pensiei să fie efectuată începând cu 05 aprilie 2013 - 31 iulie 2016 conform Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, prin care a avut loc majorarea salariilor procurorilor cu 35%, și începând cu 01 august 2016 conform Legii nr. 152 din 01 august 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, și pe viitor, de fiecare dată când are loc majorarea salariului procurorului în funcție.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-1120/17 din 20 iulie 2017, cererea prealabilă a fost respinsă din motiv că potrivit art. 73 din Legea nr. 294

din 25 decembrie 2008, modificat prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, procurorii, cu excepția procurorilor militari, au dreptul la pensie conform Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, astfel începând cu 01 iulie 2011 drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998, care nu prevede faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Astfel, începând cu 01 iulie 2011 pensia procurorilor nu se mai recalculează, dar se indexează anual la 01 aprilie conform art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Reclamantul a considerat că răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale P-1120/17 din 20 iulie 2017, este ilegal și neîntemeiat, pârâta la examinarea cererii prealabile nu a determinat corect raportul juridic litigios, deoarece prevederile Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost abrogate alin. (3)-(10) ale art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, nu sunt aplicabile la cazul speței, având în vedere faptul că în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 902 din 29 ianuarie 1992 cu privire la Procuratură, Legii nr. 118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură, ajustată la Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, în calitate de procuror în demisie, deține dreptul la toate înlesnirile, garanțiile, recompensele și suplimentele prevăzute pentru judecător.

Mai mult ca atât, procurorii pensionații până la adoptarea Legii nr. 118 din 14 martie 2003, primeau pensiile conform Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

A invocat că prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula pensia i-a fost încălcat dreptul legal dobândit de către dânsul la momentul stabilirii pensiei și nu poate fi restrâns pe viitor.

A menționat că Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată să-i recalculeze pensia pentru vechime în muncă ținând cont de majorarea salariului procurorului începând cu 05 aprilie 2013, data intrării în vigoare a Anexei nr. 3 la Legea nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, majorarea ulterioară de la 01 august 2016, data intrării în vigoare a Legii nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, și de fiecare dată a majorării salariului procurorului în exerciți în funcția dată –șef-adjunct de secție din cadrul Procuraturii Generale, pe viitor.

A indicat reclamantul că argumentul pârâtei precum că drepturile de pensioare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, care nu prevăd faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor, este unul neîntemeiat, deoarece norma de drept enunțată a intrat în vigoare la 01 iulie 2011, pe când dânsul beneficiază de pensie începând cu anul 1998.

În contextul expus, a cerut Pener Vasile să fie recunoscut drept ilegal și neîntemeiat refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale expus în răspunsul nr. P-1120/17 din 20 iulie 2017, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să efectueze recalcularea și achitarea pensiei lui pentru vechimea în muncă reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului în Procuratura Generală, cu recalcularea

pensiei pentru vechimea în muncă, ținând cont de majorarea salariului procurorului în exercițiu și de funcția deținută la data ieșirii la pensie. Recalcularea pensiei să fie efectuată începând cu 01 ianuarie 2013 - 31 iulie 2016, conform Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, prin care a avut loc majorarea salariilor procurorilor cu 35%, și începând cu 01 august 2016, conform Legii nr. 152 din 01 august 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, și pe viitor, de fiecare dată când are loc majorarea salariului procurorului în funcție.

Prin hotărârea din 13 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă, fiind recunoscut drept ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale expus în răspunsul nr. P-1120/17 din 20 iulie 2017, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite lui Pener Vasile pensia pentru vechimea în muncă reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului în Procuratura Generală, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie. Recalcularea urmând a fi efectuată începând cu 01 ianuarie 2013 - 31 iulie 2016, conform Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, prin care a avut loc majorarea salariilor procurorilor cu 35%, și începând cu 01 august 2016, conform Legii nr. 152 din 01 august 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, și pe viitor, de fiecare dată când are loc majorarea salariului procurorului în funcție.

Prin decizia din 25 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 13 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare și-au motivat soluția prin faptul că conform art. 45 alin. (1) din Legea nr. 902 din 29 ianuarie 1992 cu privire la Procuratură, în vigoare până la 18 aprilie 2003, salariul procurorilor și anchetatorilor se stabilea în funcție de post, gradul de clasificare respectiv, cu o deviere în limita a 5%. Procurorii și anchetatorii au dreptul la toate înlesnirile, garanțiile, recompensele și suplimentele, prevăzute pentru judecători. Iar, potrivit art. 32 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995, judecătorul are dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat.

Au stabilit instanțele de judecată ierarhic inferioare că reieșind din Hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 a Curții Constituționale „Privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici”, quantumul pensiei, stabilit printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior. Diminuarea quantumului sau suspendarea plății pensiei sunt posibile numai în cazurile în care la stabilirea ei au fost comise abuzuri sau alte încălcări ale legii. Schimbările ce vizează condițiile de plată a pensiilor pentru judecători, procurori, anchetatorii Procuraturii și funcționarii publici, stabilite până la intrarea în vigoare a Legii nr. 522 din 28 iulie 1999 cu privire la modificarea, completarea și abrogarea unor acte legislative, instituite de către legiuitor, contravine art. 47 alin. (2) și art. 76 din Constituție și principiului respectării drepturilor dobândite anterior în mod licit.

Totodată, prin Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 a Curții Constituționale „Privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați”, au fost declarate neconstituționale art. II și pct. 7 și 9 ale art. III din Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative” ce se referă la modificarea art. 26, 31, 32, 32¹, 32², 32³, 33 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 „Cu privire la statutul judecătorului” și în partea referitoare la art. 46¹ al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 „Privind pensiile de asigurări sociale de stat”.

Curtea Constituțională a reținut că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

Au notat instanțele de judecată ierarhic inferioare că un asemenea drept social reclamantul Pener Vasile l-a dobândit licit odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă, începând cu anul 1998, iar drepturile diminuate prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, ca drepturi potențiale sau aleatorii se referă la viitorii procurori cu drept de pensionare.

Astfel, dreptul lui Pener Vasile, cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu, este menținut de instanța de jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născută sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nefiind aplicabilă unei fapte din trecut conform prevederilor art. 6 Cod civil, care stabilește expres că legea civilă nu are caracter retroactiv.

Au stabilit instanțele de judecată ierarhic inferioare că argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46² din Legea cu privire la pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, deoarece această normă a fost introdusă prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, pe când Pener Vasile a obținut dreptul la pensie începând cu anul 1998.

Au concluzionat instanțele de judecată ierarhic inferioare că refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale privind recalcularea și achitarea pensiei lui Pener Vasile pentru vechimea în muncă reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului în Procuratura Generală, cu recalcularea acesteia în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie, este ilegal și neîntemeiat, ce lezează un drept al reclamantului prevăzut de lege.

La data de 21 iunie 2018, în termenul prevăzut de art. 434 Cod de procedură civilă, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 25 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 13 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În susținerea recursului Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

La data de 20 iulie 2018, în adresa intimatului Pener Vasile a fost expediată copia recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

La 30 iulie 2018, Pener Vasile a depus referință, solicitând să fie considerat recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale ca inadmisibil, cu menținerea deciziei din 25 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 13 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, pe care le consideră legale și întemeiate, invocând că instanțele de judecată ierarhic inferioare au verificat minuțios toate circumstanțele, care au importanță pentru soluționarea justă a prezentei spețe, dând o apreciere corectă suportului probatoriu al cauzei.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile și obiecțiile din referința depusă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale este inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Conform prevederilor art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanțele de judecată ierarhic inferioare și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Nu poate fi reținut drept temei al admisibilității recursului argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material, deoarece fără specificarea prin ce s-a manifestat aceste încălcări și din care circumstanțe acestea rezultă, nu permite încadrarea în temeiurile prevăzute la art. 400 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Alte argumente invocate în recursul declarat nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei pentru casarea deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Codul de procedură civilă are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și de drept procedural, verificându-se exclusiv legalitatea deciziei adoptate, dar nu și temeinicia în fapt a acesteia.

Distinct de cele relatate, se reiterează că conform jurisprudenței degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, recursurile trebuie să fie efective, adică să dispună de puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (speța Purcell c. Irlandei, decizia cu privire la admisibilitate din 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocate în speță sunt similare celor indicate în procesul judecării cauzei asupra cărora instanțele de judecată ierarhic inferioare s-au pronunțat deja în modul corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale ca inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a) și art. 440 Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Iulia Sîrcu

judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh